

Секція: філософські науки

Полякова О.О.

кандидат філософських наук,
викладач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін
Національного університету цивільного захисту України

Герменевтика нумінозного: раціоналізація позарозумового.

Сучасному стану культурної свідомості властиве прагнення підіймати власні основи в пошуках дискурсивних ресурсів. Воно виражається в тенденціях різного рівня, таких як неоміфологізм, перевідкриття архаїки, нелінійність мислення, дифузія практик культури, і зумовлює категорійне осмислення іррефлексивних феноменів. Звідси звернення до нумінозного, як досвіду «Абсолютно Іншого» [1] та «Ніщо»[2].

Термін «нумінозність» ввів у науку історик релігії Р. Отто, визначивши його як амбівалентне переживання, у якому злиті зачарування та жах. Суб'єктивно нумінозне є досвід *ganz Andere*, який реалізується в своїх культурно-історичних модусах – від оргіастичних переживань і образу *genius* до рафінованої духовності світових релігій.

Нумінозне отримує статус категорії, що позначає закономірність протікання духовних явищ, з їх ірраціональним змістами. Ця закономірність об'єднує під знаком присутності божества паттерни релігійного досвіду, які утворюють специфічні структури свідомості й укорінені в засадних формах естетизації буття. Нумінозне, отже, є переживання, що розгортається в цілісність досвіду, у котрому, під формою сакральної сили, стає естетично доступною сама архетипіка психічного.

Досліджуючи феномен «нумен», К.Г. Юнг виявляв його специфіку через укоріненість об'єкту переживання у несвідомому, що в нумінозному досвіді проривається до царини свідомості. Перетворюючи ці переживання,

свідомість конструює образи, які Юнг визначає як «відносно сталу персоніфікацію несвідомого» [3].

Специфіка ситуації нумінозного в тому, що воно є чуттєво-ментальною якістю, котра приписується предмету, на ранніх етапах – матеріальному; та, в той самий час, виявляє себе через первісний жах; не схоплюється в рефлексії інакше як зяання. Виникає думка, що поєднання явища божественного, свого роду знака, з блискавичністю і водночас глибиною переживання, є напрочуд розумно створеною самим устроєм людської психіки «завісою», яка захищає актуальну свідомість від очевидної тимчасовості її існування. Нема пустоти – є сакральний предмет; але й нема рефлексії – натомість є потрясіння.

Задля з'ясування герменевтичного потенціалу категорії нумінозного, дослідження має балансувати на грані між раціональним і позарозумовим, свідомим та несвідомим, та, більше, науковим та позанауковим. Розум у нумінозному досвіді, попри його позарозумовий характер, має суттєве значення. Однак йдеться не про вторинний рівень явищ моралі, ідеології, інтерпретації; але про форму, в яку огортається цей досвід як процесуальний. Ця форма, символ, і є власним становленням. Прагнучи об'єктивності та обґрунтованості, при дослідженні самих ірраціональних феноменів слід сприймати їх як незвідані грані самого розумного, що означає значне зростання саморефлексії науки та філософського знання зокрема. Такий підхід до осмислення іррефлексивних феноменів створює перспективи подальших наукових розвідок царини несвідомого, розширюючи їх герменевтичний потенціал.

Література

1. Отто Р. Священное. Об иррациональном в идее божественного и его отношении с рациональным / Р. Отто: – Спб. : Изд-во с.-петерб. ун-та, 2008. – 272с.
2. Лютий Т. В. Нігілізм: анатомія Ніщо / Тарас Володимирович Лютий. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2002. – 296 с.

3. Юнг К.Г. Очерки по теории бессознательного: [пер. с нем.] / Карл Густав Юнг. – М. : Когито-Центр, 2006. – 352с.